

حالی — ۱۵ تشرین ثانی ۱۹۲۷

جلد: ۹

پنجشنبی سنه — نومبر ۹۸

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام

پوردی یاننده کی بناده

خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد مسیح

مجله علمی

آبونه شرطی: سنه لکی ۲۰۰

آلتی آیلانی ۱۲۵، فوق العاده

نسخه لرایجون ۳۰۰ و ۵۰۰

غروشدور .

مجموعه من هیئت نتیجه طبعی تنسیب

ایدله بن ازلر اعاده ایدلر .

هر آیه برنجی و ادبه پنجشنبی کونلری هیفاره ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، حرفتی مجموعه در .

حکایه

ایک افندی، برمان علی افندی

کسانی حسنا خانم کن آفشان به بنده
مسی فری. بو قادی نه زمان کسه به بنده
بکار آبارنامه مانیک جانلایور. عادتا هوایی
دکشیور صابرسک. کیدلی ودارک قیدی
آجیلور، اورنایه یاق طافلی جقبور.
موظفاقده اوجاق یایور. قایلای نجرملره
یمک پیشور. باقبورم، حسنا خانم، اتکاری
بلنده، بوموشاق ترلکریله دولاشیر الله
دولاشیر. بهدن طیرناغه قادار او قادی
دوغوروسی. دیکیشلری اورنایه دوکرده
نه آرتق یت حسنا خانم، درم، ایش
جقارما شیمیدی. سن قاریتمه امله،
دیر، بن سنی آرادره بویه کوب بوقلامزاسم
ایکی یاقک بر آرایه کلز.

باقدم کن آفشان قی پسنی حاضرامش
مزمنی پیزله قیرمیزی طورپ. نه هادی
موری. آکلات باقم، دیم، او، نه
آکلاتیم به قیزام، دیرکن کوزنیک ایچنه
کولور، بزنده ففیز ففیز قلیپوزدی.
بیایوردم که ایکی تک آزاروت دها چکره
کندندن آجیلاجق، اوزمان نلرده نلر...
نه هادی به نل زدراری. دیم طوقوشدوردم.
حسانک یوزی پنه لهشمیدی، دیواردن
عودی ایندیروب خالنهک اوسته جوملیدی.
باشلادی بر فصل، غالباً هز آمدن.

بیلم که صفا، نشه بوهرک زهمنده
اوف حسنا یت! دیم. جوشقون
سیله اوپون هولرته کیدی. بوچیشدن
صوکرا باشلادی حکایه رنه:

باق قیزام، دیپوردی، سکا ایک
افندیم پوماق علی آکلاتیمده قولاعکه
کوپه اولسون. - بالقان حرسنه فره جکده
اوپوروپوردق، بام رحتی اوراده تفراف
مدیری ایلی، بامامک جوق سلطنتی
سوردک. آه... خیزر کاوور دارما
پریشان ایندی بزی! پوماق علی دها
فرمه ایکن بی بامدن اینتمش، بابامده
دیش که: هادی اوغل قسمی بشاقارده
آرا، نه قیزم سنک آغرنیک قاشینی دیکل.

آمانه درسک، بر کره آلیمه یازلش،
حرقتن چکچکم وارمش. هر نه ایسه
اوزون آتیم، بز فرمدن استانبوله قاجیق
علی افندی بزم، برابر. - بز شهر امینی
سمتده اوزون خدیجه مک اوند برلشک، علی
افندی ده او طرفرده بر اودا طوندی.
بابامه یالوارمده بنقمادی، ارسامادی،
قیزم. یافدی که ایسته دیکی اولمایاق:

« سنک قیزی غالباً بولغارلر زیان ایندی ده
قوجاه ورمکه یوزیکز یوق! دیمیزی؟
آرتق بزمه یک ییلدق، نه هادی اولسون
باقلم، دیدک.

بی دوکولمز، شربتیز، آرقامده کی
داللی بازم انتاری ایله علی به ویردیلر.
نه طالعز بیتم وارمش طاشنه قویام ایز اولور.
آغوشیده صوبه کیرسم باطله کیم یوز اولور.
هر نه ایسه! - بیلم سن علی خاطر
لارمیک، آما زدن خاطر لایحاک، سن
اوزمان یک صبیان ایک. بزمنی پوماق
علی یک دیبه شهر امینده یارمقله کوستر -
بردی، یک بیلیدی کدنی صامانی. بوی
نم و موزمه قادار کلردی، جوجه رشیدی.
احتیاط ضابطی ایدی، باند قلیچ، آئنده
باستون، کوزنده آلتین کوزلک واردی.
پومادامی، بودرامی، لواطابی هیچ کسک
اولمازدی. قونوشورکن لافی درم درم
سویردی. بو قادار سته قاری قوجاق
ایتدک، بکار کره حسنا دیمیدی، هب
حسنا خانم، خاتمجم! آمانه سیلاندی، او
نه بیلاندی. شیمیدی، آفشان اولور، بز
چکیلر اودامزه، بو باشلاردی هم:
« حسنا خانم، سن چیرکینک، بن کوزلم
حسنا خانم. سن هم قاتلشک، باق بن
کوره جکم، باق اللرم ننازک، نه بوموشاق،
سنک کیل حال آلی کی. اوستکه اوله نه جکم.
حسنا خانم، اون یش یاشینده قیز آلاچم
حسنا خانم. کل آتیاه باقم، سنمی کوزلم،
بی کوزلم. - سن بریدردم، نه هلیت
سن کوزلم، علی افندی، آمانه یایم بی. ده الله
بویه یارامش. کوردک، بکنک، زورله
آلدک، دردم. اوینه یانیه صوقولور،
قولاعمه فیصلاردی: « سن کار دیکلک
حسنا خانم! باغیر بیورسک، باق نه سسم
جقبورمی، حسنا خانم. کسان چینکنه سی،

آرتق نه صیم توک نبردی، هاید ایشلاردیم
دوکومکه، باغیرمه: « پوماق... کوور...
چولکله بزه کلدیکی اونوندکی؟ حال سکا
بابام باقبور، چیک خرجلغه وارنجه قادار
بابام ویریدور، اونوندکی فرمدن پشمزه
طایقوب یالواردیق، آغلادیق اونوندکی
آکارور؟ فریادم شعلی طوناردی.
دویانلرده، آ. حریف الله ایچون مونس،
سی جقمیور، ایله ولاکن قاری شرت،
دیرلردی، هب بن قیاحتی اولوردم.

بر آفشان رحتی بام، آنتم، فلان
هب برابر شهر امینده اوپوروپوز،
مصریاطلایوز. کلام قیدمدن لاف آجیلدی.
آنتم دیدی که: « قوزوم افندی، دوغوروسی
ناصیلدر، (اشهد ان لا الهی) درلر، بوقسا
(اشهد ان لا الهی) دیدی. رحتی بابامده (ان
لا اله) دیدی. دیرکن بزم پوماق بویه باقبوب
سوزه آیلمازمی: خایر افندی، یک باباچم
دیدی، نه دوغوروسی بیلم، (ال لا اله) درلر.
بابام رحتی ایستنی بوزمادی، یا کلشک
اولساکرک افندی اوغل، دیدی. دیدی
آما بریکنک پوماق ققاسی قیزمش، بن
حافظ کلام، بن بیلمزسم که بیله جک، دیبه
ز تر پنبیوردی. آنام، بابام، یک اعلا
اوغل، سنک دیدیک کی اولسون دیدیلر؛
او لاف اوراده قایندی، قالدی. بز جیکلک
یاتقه! شیمتله مک آق اوجنده دیواره داللی
بر صدیق واردی... نه ایسه افندم، بسم.
الله دیدک اوزاندق. آما راحت کیم بزکیم؟
پوماق، هوو... حسنا خانم اوپودکی یاهو،
باق دیکله باباک بو اقسام هدیان ایتدی،
سن تاسیل بیلیرسک (ان) می (ال) می، دیبه
یپی باشند طوندورمازمی؟ خبر کور اولدیق
ایتمه میوردم، بر اودا آقیری افندی بابام،
آنتم؛ صوفاک اوجنده درسک کیراجی
بیکیاشیر؛ آت قاتزده اوزون خدیجه
یایوردی. لافردی طاتی، باغلانسن دیبه:
« آفندی بعضی خوجا اوله، بعضی ده
بویه اوکره تر، بزخوجامزدن (ان) دودیک،
آما بلکه یاکشدن، دیم. پوماق یاتاغ
ایچنده بر بویلاندی: « خایر حسنا خانم، سن
خوجا کدن (ان) دویامدک، (ال) دودیک،
افندی باباک خلط امش، سن ده خلط
ایتمشک، بوندن صوکرا (ان) دیدیک کی

دويارسم کوزيکې باطلاتيرمه. لافني پشېرمدن
قولانغه پايېشدي، نورماغه باشلادې.
بن ايسه خان هوليه برمدن قېلامشم...
يا الله دېدم، کوکس تاختاسې بر تېکه
اوياندم. ذاتا خفيف بر نې، هووب...
قوش کې اوچدې، آياق اوچزده کې سندنلک
اوسته لايه داق برلشدي. شاشقېنلقدن
کندني شاشېرمش، سسي کسېلېشدي،
نهدن صوکر ا کندنې کادي: يا آ... حسنا
خاتم، دېدي، دېک سن بکا بوني دې پانک
هه، دېدي. «هابت يابارم، دېدم، باق عقلکې
باشکه ده وشير، بن بوندن صوکر ا سسکې
حسانا دېکې... صاحبدن آرتق اسکې عېتم
سسومش کې بر شېدي. ايلک زمانلر،
نه قادر اولسا عيال دېکې، جوق کوکل
چکېشدم. او، اوه کلوبده، حسنا خاتم،
بو کون بايزيدده بر قيز کوردم، قاشي شولته
کوزي بويله دېکې، سسېنمه بر ختېچر
صاېلانېردې. کيچملري يانانده او آرقاشي
دونراوور، بنسې کزلي کزلي آغلاردم. نې
سهودي آلدې، شېمدي نه به خور باقېور،
کور دېک، طويال دېک، هي ياري، جېلېم
داها دولادې، دېردم... زمان کيچکې
بنده فشراندم، ادېس اولدم، شهر ميننده
هرکس ديدن قورقاغه باشلادې. پوماق
بر سويلرسه بن اون سويليوردم. ايشته
بويله سترلجه بربريزي بييد، دوروق.
حرب عمومېده علي افندي نې بيغايه بجايېش
ايندېلر، موقې جوق ابيدي، چکرکه
ضابطې تعين اولمشدي...

★

حکامک بوقعه سنده دايانامدم. جېتېراقلي
برقهقه آتدم. حسنا ده کولدي. بلي قېلېجې،
الي باستواني، آلتين کوزلکې پوماق علي
افندي به «چکرکه ضابطې» عنوانې پک
ياراشدېر مشدم.

حسنا بر فاج قنح داها پالاندقن
صوکر دوام ايتدي:

«او کيتدي، بنده استانبولده ازميزلي
رفتهله وېشدم. آرتق، عېدي، کنادي،
اوراسي سکا قلش، بر زمان صوکر ا پوماق نې
بيغايه جاعېرتدي، بر ارمي اونه پانسيون
برلشده. اوصاحي اختيار قادېندي، آدي آتنا
ايدي. اون بش ياشنده ده ورژني اسمنده

کوزمل بر قيزي وادي. بواوده جوق راحت
ايتدم. قازيلر هر ايشېسي کوردېلر، بکا
باقدېلر. - درکن علي افنديله بن صوغوق
آلدق، راحت سزلانلق. کيچکېلن آنا ايله
ورژني اودامزه کادېلر. آرقامزه باردق
چکدېلر. شېمدي اېکېمزه اېکېلېشک،
صيرتخ جېيالق آما پوماقک چکسي دورماوب
ايشله بوردي. آنايه: «ه... مادام، ناصيل
يايساق، بن بوکون دره کنارنده قيرمزي
چارشافي رفيز کوردم، کيمک قيزي او؟
يارن او رکون اللهک امريله ايشته به چکم...»
بنده آرتق بو حقارنر، اولو اورتا بونېتلر
جانم طاق ديتشدي. شو حريف شرمي،
حيثي بويله هرکسک اوکنده پامال ايتدي،
دور بنده اوکا بر نشان طاقمده عمرنک
صوکنه قادر چيقارماسين، دېدم. برمدن
فيلادم، آرقامده باردق، حاوي، نه وارسه
بريانه اوچدي: «کېچ قلادک، علي افندي،
دېدم، باق بن سکا، بر جوق سندهر بونوز
طاقيورم. سنک آرقا کدن ازميزلي رفت
ايله وېشدم. اکر يالانسه آنامک اولونسي
اوپېم سنکده زره قدار ناموسک وارسه
نې شو ديقه ده بوشارسک...» پوماق ده،
ارمني قازيلري ده دونديلر قالدېلر. - بن
او ساعتده بوغېمي آلدېم. حافظ نوري نک
اويته کيتدم. حافظ نوري کشانده قيزاق
زمانده نې جوق ايشته مشدي ده افندي
بابام وېرمه مشدي. صوکر ا سراجک قيزي
اداي آلدې. نه قادر اولسه ايلک محبت،
نې اونوماش. پوماق علېدن آبريلدېنمه
ايجين ايجين سه ويندي. عقلنجه بوش قاليرسام
ادامک اوستنه نې آلاحقدي. مراق ائمه
حسنا خاتم، بزبوايشي يارن تميزلر زه، ديدې.
بنده بکا يارديمي طوقونسون ديه هيچ
بوزمادم. ايرلسي کون پوماق علي افندي
شاهدلرک حضورنده نې بوشادي، يوزي
کېرهچ کې اولمشدي. بنده بر آرز يافينايق
کيچېردم، اني کونلر نې ده کور مشدم. - نه ايسه،
ادا نې اوده تسلي ايده درسون، پوماق
علي، حافظ نوري هې برلکده قومويه
جېقمشلر. بزم بيلان، حافظ نوري نې بر
کوشه به چکمش، دېشک: «حسنا خاتم

کيتدي آما بن اوني هيچ آرامم. زره بن
اوده کول کې اون بش ياشنده. ترمم وار،
هر آقشام ينه راق تېسم حاضرلانېر،
يکېم پشېر، سلام سويله اوکا، اصل شېمدي
نېم کېم کيفدر. دېش. حافظ نوري ده
کوپا پوماق بکا صوغوق کوستروب کندنيه
جلالتمک ايجون قوشاقوشا کلاکدي،
ايتانيرميسک والله او کيچه کوزيه اوبقو
کيرمدي. صباحي زور ايتدم. آلاحکم
ارلسون پوماق علي! باق باقلم بخله آشيقي
آتيرمي ايتش!

همن آلاحه قاراندقه چارشافي باشيمه،
دوس دوغو ارمي بابانکک اويته: «باباس
افندي، بن دون فوجامدن بوشاندم،
اوستمه وظيفه دېکل آما، فوجام آتنا قادېنک
قيزي ورژني ايله صياح، آقشام يا هي!
سز بوراده ارمي باباسيسکيز، اولو اورتا
بويله کازملاک اولماز. بن سويله به چکې
سويلهدم، کرلې سزک بيله چککوز ايتش!
دېدم، چيقدم. اوقادارله دوغادم، سيقاده
نه قادر ارمي جماعتې وارسه بر بر اولرني
دولاشدم، بيلمېن، دولمايان قلدي.
باباس همين قوشمش، علېنک نسي وار،
نسي يوق او ساعتده سسوقاغه دوکوب
قاپي يوزينه قاپامشدر. آرتق بوره چکم
خفله مشدي. استانبوله دوندم. قوشايه
تويه دغشدم آما... بو سقرده قارشيمه
لاز صدق چيقدې، شېمدي ده اونک جورينه
قاتلانورز. کن کيدنه رحمت اوقوتورمش

ديرلر. آه... طالع کې اولماز اولادک.
توه... ارکک ددېنک نه نخه شه ميش،
يازبقر اولسون کنجلرکمه، کوزله لکمه،
امکمه، کوز ياشلر بزمه...!

اورف... ياتام آرتق ياتام. سن ايرکن
قالقاجسک هادي بن اصاني يارن طوبولارم،

★

حسنا شامداني ياقوب ياتمه چکدې.
بن کندي اودامده بخريميه ياصلاندم.
سياه بر بوشلقدن باشقار نې کورمه بوردم.
يالکتر حيدر باشا دالفا قيرانک قناري،
معالي بيشل کوزيني بکا دېکمش باقيوردي.

★ دلا ★